

ונשמתם לנפשתיכם

ישנם דברים, קורא נכבד, שהאדם בבחינת סובייקט אוטונומי אינו בוחר בהם מרצונו החופשי והוולונטרי. הם פשוט סובלימטיביים וצונחים עליו מן הרקיע בפתאומיות מרה, בדומה למס הכנסה, חותן או מטח של רגבים דלוחים ביום שבו החלטת גמלה בליבך ההחלטה לרוחץ את המכונית אצלי - המקלט.

עד פרוץ המאורעות הייתי אדם. מן השורה. אזרח סטנדרטי המשלם מסיו ומתעלם באדיבות מרעשי השכנים (קרי: סוללת פטפוטים בלתי פוסקת המהווה רעש רקע קוגניטיבי) עד אשר יום אחד הזכירה לי רעייתי, שתחיה (בטח עוד הרבה אחרי), שיש לנו בבניין חלל תת-קרקעי המכונה מקלט. וכידוע לך, ברגע שאישה מזכירה משהו, המציאות כולה משנה את פניה והופכת לזירת קרב אסטרטגית.

כל מבוקשי, בסך הכל, היה פיסת מרחב מוגן. מרחב נקי, פנוי, כזה שאפשר לתפוס בו מחסה בעת פקודה בלי להיתקל בערימות של עיתונים משנת תשמ"ג או באופני דרדקים תלת-גלגליים שגלגליהם הפכו אליפסה מחמת היושן, כנראה מתוך שאיפה להתמזג עם חוקי הגאומטריה הלא-אוקלידית. בקרן זוית אחת ניצבה צנצנת חמוצים מטפזית, שאיש לא ידע את ייחוסה הגנטי, אך כולם חששו מפתיחתה שמא תשחרר ממנה פנדורה של מגיפה שתייתר את הצורך בפצצה אטומית.

התחלתי במלאכתי בכובד ראש ממלכתי. ניסחתי מודעה המצטטת סעיפים מנוסח "תקנה 77ב' לחוק עזר עירוני (מקלטים ובורות ספיגה) התשל"ח". הזכרתי קנסות אסטרונומיים, החרמת מטלטלין, ואפילו רמזתי על אפשרות הגעתו של שמעון, הפקח עם השפם, בכבודו ובעצמו. חיכיתי יום, יומיים. אולי לאחר הקץ תבוא הישועה. לא זז עלה, וגם לא אופן. חושך מצרים אנושי השתלט עלינו. נשברתי. הרמתי טלפון למרכזייה העירונית.

המתנתי ארבעים ואחת דקות – בבחינת יובל דקות של ייסורים טרמינליים – לצלילי "מה טובו" בביצוע וואקלי.

לבסוף ענה לי לבלר בשם שְלוֹמִיָאֵל קִנְבֶּלְאָן. קולו נשמע כאילו הערתי אותו משנת לילה של צהרים עמוקה שהחלה אי-שם בימי המנדט הבריטי. הסברתי לו את המצב לאשורו, את חומרת הדילמה הקיומית. שלומיאל הקשיב בסבלנות של פיל הממתין לסוף העולם, או שמא הניח את השפופרת על השולחן, ואז אמר את צמד המילים נוסח-פקידות-ישראלית: "הנושא בטיפול" – "הפתקה הושלכה לפח הקרוב".

תחושת שליחות אובדנית מפעמת אחזה בי. אם המערכת אינה באה אל האזרח, האזרח יבוא אל המערכת בתמרון איגוף. כתבתי מכתב אנונימי לעירייה בשם "אזרח מודאג בבניין ב' (שם בדוי)". תיארתי את המקלט כמזבלה ציבורית המהווה חילול השם נורא וסיכון אסטרטגי למזרח התיכון כולו. "הבו לנו מקלט נקי!" כתבתי בלהט. צירפתי מפה מצוירת עם חץ המצביע על המיקום המדויק של צנצנת החמוצים המאיימת. "אתה נורמלי?" קרקרה אשתי, "אתה הולך להלשין על עצמנו?". "זו לא הלשנה", עניתי בהבחנה של חוזה מדינה, "זהו אקטיביזם מוניציפלי!". אשתי לא השתכנעה. היא הציעה לשים פתק שמי שלוקח את הצנצנת מקבל עשרה שקלים. נשים. הן לא מבינות את הדינמיקה של המאבקים הגדולים באמת.

העירייה לא עשתה דבר, כמוכן. אך אני לא נואשתי. הפסדתי. אבל ניצחתי.

הערב ירדתי למקלט עם כיסא נוח וסודוקו.

אני יושב כאן בחושך, בין האופניים המתים לעיתונים המצהיבים. אני הוא השומר. בבשתי את המעוז.

הריח כאן, קורא נכבד, הוא סינתזה של אבק בן ארבעים שנה עם אופטימיות חסרת מעצורים לחמוצים של פעם.

מלחמה איננה מפחידה, אך צריך להיות ריאליים. וחוך מזה, מה עם מצוות "ונשמרתם"?!

כידוע לך, קורא יקר, בשעות שלום ושלווה חייו של אדם מתנהלים על מי מנוחות יחסיים. הוא קם בבוקר מתפלל, טועם פת שחרית, מנסה לפענח מה בדיוק רוצה ממנו רעייתו, ויוצא אל קטיף התלאות. אך בעתות מלחמה, כל סדרי בראשית משתנים.

ישותי כולה הפכה לאנטנה אנושית שירדה לעולם כדי לקלוט שברירי אינפורמציה מן החזית. בכל רבע שנייה הנני מתעדכן. אני מבצע את מצוות "ושמעת" בכל דרך אפשרית ושאינה אפשרית. פיתחתי שיטה ל"האזנה טקטיקונית" – התקרבות אדישה לשיחות טלפונים של עוברי אורח בהטיה אוזנית של ארבעים וחמש מעלות. כך נקלטת מלוא התשדורת, לרבות התיק הקליני של הדודה חיה.

אשתי טוענת שאני מגדים. "מדוע תחפז כעבבר מורעל?" היא קודחת. היא אינה תופסת את עומק האחריות המוטלת על כתפיו של אזרח בן שישים. היא ממשיכה לעסוק בעניינים של מה בכך, כמו פרוקי רגליים. "אני לא מוכנה לישון שם, הכל מלא קרציות," געתה אמש. הבטתי בה בחמלה. קרציות! וכי מה הן קרציות לעומת הקטסטרופה הגרעינית? זבובים מתיים. "יקירתי," אמרתי בנימה ממלכתית, "דברים של מה בכך כגון עקיצות בטלים בשישים במקום של פיקוח נפש!" היא לא השתכנעה. נשים!"

את היכל ישועתי, הוא המקלט המשותף, הפכתי למבצר, בבחינת "עמדתנו היא עמידתנו". מעין תיבת נח מצומצמת לקראת המבול האפוקליפטי. אין סנטימטר רבוע פנוי. כל מי שנכנס לשם נאלץ לעמוד על רגל אחת, וגם זה לאחר דיאטה של שבועיים.

מתחילה, לאחר הפינוי החגיגי של המקלט, היו מונחים בו על מדפים, כדלהלן: קופסאות שימורים של "יכין", כמה מזרנים מאובקים, בקבוק "קריסטל" ריק, ומשחק "רמי" שאחד הילדים שכח במבצע הקודם.

אני לא נתתי למציאות האומללה להישאר בסטטוס קוו כזה. אחריות!

אבזרתי, ציידתי, ארגנתי, זרקתי והחזרתי, וסידרתי כל פריט אפשרי על פי טופס ב.ע.מ (ביטחון-עצמי-מוגבר) מס' 78/קישקע. ציידתי אותו בשמונים ושבעה בקבוקי "מי עדן", מסכות אב"כ לכל דורש, וקורנסים כבדים למקרה שניאלץ, רחמנא ליצלן, לברות מנהרה תת-קרקעית ולאכול את אבני המדרכה שבדרך. אוסף שימורים שיספיק לגדוד צנחנים במצור של שנתיים, מצפן שווייצרי, מפות טופוגרפיות של הגליל, משקפת שדה משומשת, ושתי חפיסות ופלים 'מן' בטעם לימון (למקרה שנצטרך לשחד את האויב).

לצורכי גיבוי תקשורתי, אגרתי תשעה ורבע מכשירי טרנזיסטור מדגמים שונים. ושמונה-עשר גנרטורים מוזיקליים שרכשתי במרוצת השנים מידי ברנש כל שהוא. כל גנרטור מותנע בשיטה אחרת: אחד בבעיטה מדויקת מלמטה, שני בלחישה ביידיש. והשלישי, שלוקה בטרללת נפוצה ואינו פועל, נשאר שם בשביל תחושת הביטחון הקולקטיבית.

ואז, המציאות השמיעה את דברה. יבבה עולה ויורדת, יללה אלקטרונית שנולדה במעבדות ההגנה הפסיבית. היא התחילה בטון נמוך, מהסס, ואז פרצה בצווחה אדירה. באותו רגע, הסדר חדל מלהתקיים. המרוץ המפואר אל המקלט החל! הידד הידד למרחב המוגן!

לכל דייר בבניין שלנו יש טכניקה משלו. משפחת פומרנץ, מקומה שלישית, נוקטת בשיטת "ההעמסה הכוללת", לפיה יש להעביר למקלט, תוך דקה ועשרים שניות, את כל תכולת הבית (שאינה מחוברת לקיר). לעומתם, השכן מזרחי מקומה שנייה, נוקט בשיטת "הגיבור הבודד", הוא יורד לבדו, בזריזות, מחכך בפדחתו תוך כדי ריצה ללא כפכפי האצבע שנפרדים ממנו בזה אחר זה. אני פיתחתי את "תמרון וייצמן" – זינוק מהיר עם המפתח ותפיסת עמדה אסטרטגית. חלפתי על פני השכנים בדחיפות ענוגות, ממלמל: "להיות מן הנותנים ולא מן המקבלים".

הגעתי אל דלת הפלדה הכבדה. סיבוב מהיר, כניסה, ונעילה הרמטית מבפנים. הפקת לקחים היא יסוד קיומנו הלאומי, ומה שהיה בשמחת תורה תשפ"ד לימד אותי לנעול את דלת המקלט מבפנים. מתוך דאגה כנה לשלום הציבור.

בפנים שוררת דומיה. ניחוח עדין של בטון מתפורר, נפטלין ותקוות שווא משנת תשמ"ב ממלאים את החלל.

אני מתיישב על דרגש ונושם לרווחה. המבצר שלי. כאן אני המלך.

אלא שמלכותי קצרת ימים. דפיקות עזות משגעות את דלת הפלדה. זהו מזרחי.

"תפתח, מה נסגר אתך?!" הוא נובח מבחוץ.

אני מצמיד את פי לסדק הצר. "המקלט בתפוסה מלאה על פי תקנות פיקוד העורף, סעיף 14/ג".

"איזו תפוסה מלאה, אתה לבד שם, יא אגואיסט!"

האמת היא, קורא נכבד, שלפעמים אני אוהב את כל הבלגן הזה.

אין כמו מלחמה לבטא את עצמך! מצידי שימשיך כך לעולם!!

גם השכן צייגנבך חושב כך, ראיתם איזה רכב הוא קנה? מה הוא חושב שזה החנייה של סבתו?!

הסיפור באדיבות עלון 'נר ליואל'. להצטרפות לקבלת העלון, וכן להערות ותגובות או הזמנת סיפורים, יש לפנות לדוא"ל: nerleyoel@gmail.com.